

Vem, da bo moj projekt vzbudil vročo kri, toda pomisliti moramo, da bi bila ta številka šolskih poslopij ostane majhna, nezadovoljna poleg številke vseh onih javnih lokalov, ki so dostikrat nad vse luksurično opravljena in niso namenjeni prosveti, temveč čaščenju alkohola in njegovih bahantinj. Mesto raste, prebivalstvo se množi, v sedanjih šolskih prostorih nastaja gnječa do zadušitve. Od kod napredek?

Druge zelo važne ovire so pedagoško didaktičnega značaja in sicer v šolski upravi, v učitelstvu in mladini. Oglejmo si jih! Med vojno je zavladal v šolstvu pravi anarhizem. Vse vojke so odnehale. Učiteljstvo se je menialo po mestih, kakor bi ga burja raznašala. Par mesecev tu, par tam, kaj je to zaleglo! Po končani vojni nove selitve križem domovine in ni prišlo do prave stalnosti. Tudi Ljubljana je v tem oziru silno trpela in še danes ni stvar zdravo urejena. Največja napaka se mi zdi to, da ima ljubljansko šolstvo vse preveč provizoričnih in suplentskih mest. K uspešnem in solidnemu delu pri vsaki stvari pripomore največ stalnost in zadovoljnost delavca. Neizmerne važnosti je to zlasti pri vzgoji in pouku. Učiteljevo delo je največja umetnost, ker oblikuje človeško dušo. Kip, nad katerim poskušajo trije ali več umetnikov svojo umetnost, se bo končal v spako, ker ni mogoče, da bi imeli vsi umetniki enak nazor, enako tehniko pri ustvarjanju sili. Ali naj dva ali celo več učiteljev pri enem in istem učencu poskušajo svoje pedagoške, didaktične znanje? Vsekaj ima svoja poba, svoje posebnosti. Komponente vzgojnih sil in učnih metod so nestalne, odkod naj pride stalen cilj določen rezultat! Otrok ostane v rokah več učiteljev nekaj poizkusni objekt, ki plača poizkuse z zaostajstvom v vzgoji in pouku. Vzgoja zahteva popolnega poznanja otroške individualnosti po vzgojitelju, da more doseči stavljen si cilje. Konstanten vpliv vzgojitelja na učenca je pogoj napredku. Pri pouku uporablja po sistematično urejenem načrtu one metode, ki mu vsled izkustev donajajo najboljše uspehe. Ali je možno, da se more pogosto menjajoče učitelstvo omenjenih principov dobre vzgoje in uspešnega pouka posluževati? Rečem ne, in še enkrat ne. Neprecenljive važnosti je dalje tudi, da spozna učenec svojega učitelja, da spozna v njem vse one vrline, ki vnamejo v nežnem srcu ljubezen do svojega vzgojitelja. Zaupanje in medsebojna ljubezen je ona tajna sila otroške duše, ki ga privede na svojega vzgojitelja s tako močjo in s tolikim utisom v duši, da ne pozabi do smrti svojega učitelja. Ta ljubezen vse odpušča in zapusti le sled hvaležnosti in udanosti. — Šolske uprave dolžnost je skrbeti, da se učitelstvo kar možno stabilizira. V posameznih zavodih pa naj spremlja isti učitelj(ica) svoje učence od najnižjega do najvišjega razreda. — Gojite in pospešujte mladinsko ljubezen do učitelstva!

Najtežja pregreha, ki se očita danes šoli je ona na didaktičnem polju. Po zrušitvi stare Avstrije je odpadla po večini naših šol nemščina, ki je zavzemala 3 do 5 tedenskih ur. Te ure je dobil materni jezik srbohrvaščina in realije. Naravno bi bilo pričakovati zdatnega napredovanja na didaktičnem polju, toda ni ga v isti meri, kakor bi bilo želeli. Kaj je temu vzrok? Velik del tiči v spredaj rečenih ovirah, še večji vzrok nezadostnega napredovanja moramo iskati v sedanjih učnih načrtih, ki so potrebni temeljite revizije, zlasti glede jezika in realij. Da je bil jezik za časa Avstrije zapostavljen, je samo osebi umljivo; danes pa, ko smo prosti varuštva tlačanov, mora prodreti spoznanje tudi v nas, da je jezikovni pouk materinščine na osnovnih šolah baza vsega našega umstvenega delovanja, vzgoje srca in duševnega poleta. — Nekaj hib pa tiči tudi v učitelstvu samem: Vojna in povojna doba z vsemi svojimi posledicami je oslabilo v mnogih slučajih tudi med učitelstvom ono tankovestnost, in zavest v izpolnjevanju svojih dolžnosti. Ne rečem, da se ne dela, da ni pridnosti, toda resnica je, da se je v mnogih slučajih pojavila neka lahкота, ki ne dopušča pri delu one intenzivne poglobitve, ki jo zahteva ravno delo vzgoje in pouka. Tudi tukaj hočem biti objektivni in krivice nikomur! Vse razdirajoča in uničujoča vojna furija ni šla brez posledic tudi mimo učitelstva. Vojni napori in vse grozote vojne so mogočno vplivale na voljo in energijo, na idealni nazor učitelstva. Borba za eksistenco, slabo gnotno stanje, skrbi in težave so zapustile onim v zaledju mnogo odprtih ran, ki jih bo le čas zacelil. Ali naj učitelstvo, v takem položaju doseže iste uspehe, kakor pred vojno?! Na dlani leži, da ni mogoče in treba bo časa, blagohotnega po-

trpljenja. Razveseljivo dejstvo je to, da se v tej smeri že vse zboljšuje in ni več daleč čas, ko bo stalo učiteljstvo izmed vseh slojev popolnoma sveže v prvih vrstah in boju za kulturni pokret našega naroda.

»Kdor ne napreduje, nazaduje« — velja za vse učiteljstvo, posebno pa za mlajše in zlasti one iz kurzov hitrega samovara. Mlad učitelj brez dobrega teoretičnega znanja in idealnega poleta ni dovteten za razširjenje svoje strokovne vede, — pogreza se v materijalistična naziranja, izgubi idealna stremjenja in postane sčasoma prej škodljiv, kakor koristen član v vrstah prosvetnih delavcev. Prav velika ovira v našem poklicu so zlasti oni vzgojitelji, ki so postali v sili prve potrebe brez pedagoških študij pomožni učitelji. Težko jim je vzeti kruh, toda treba bo vsekakor nekaj storiti, da se izčistijo naše vrste v korist vzgoji, ter ugledu učiteljskega stanu.

Veliko grehov predvojne dobe se vlačijo še danes po didaktičnem polju. Suženstvo in tlačanstvo predvojne dobe tiči še mnogim v mozgu in kosteh; strah pred oblastjo, ozkosrčnost, okostenost metod, didaktika brez poleta povzročajo mnogo ovir in napak. Opozorjam tu le na slavne formalne stopnje in formulirane stavke. — Formalne stopnje so znatstveni odstavek logike — neobhodna potreba je, da jih učitelj pozna, nikoli pa ne smejo biti učitelju trapilo na didaktičnem polju. Formulirani stavki v absurdnem izvajanju postanejo smešni didaktični izrodek, ki je oče otopenosti mišljenja. Formulirani stavki, kakor so se zahtevali, so dovedli pouk do šablone in po degradirali deco na stališče opic. — In vendar imajo formulirani stavki v jezikovnem oziru velik pomen, od njih je zavisen pravilen govor lepo izražene, poglobitve misli. Bistvo formalnih stopinj bodi učitelju vzor logičnega postopka na didaktičnem polju — formulirani stavki le primera, kako navajaj mladino izraževati misli. Oboje pa naj služi učitelju pri pouku za poglobitev otroškega mišljenja. Zdi se mi, da je na didaktičnem polju velika ovira tudi to, da se učiteljstvo premalo briga za poglobitev učne snovi ter za temeljito razmišljanje, ki je podlaga trajni osvojitvi učne snovi in splošnemu napredku. Ne rečem, da se učiteljstvo ne potrudi, mnogo morebiti celo po nepotrebnem preveč, toda ponajvečkrat se ne seže v globokost; tako delo je duševno pleskanje, navidez lepo, dobro, a po vsebini in globočini — bog se usmili. — Mnogo jih je, ki delajo po učni morali in izkušnjah predvojne dobe — ne za mladino, ne za življenje, temveč za nadzornika. Nadzornik, ime, ob katerim je mnogim zadrževalo po mozgu — ne sme biti več učitelstvu strašilo, kakor v predvojni dobi. Imamo nadzornike, ki niso valpeti tiranov, to so jugoslovanski nadzorniki, katerim mora biti skrb za dobro šolstvo in dobrobit učiteljsva »suprema lex«. Ne slepimo več drug drugega, resnici je reba pogledati v obraz. Proč s tistimi paradnimi izdelki, proč z vsjo šaro, ki bi utegnili olepšati in v bolj-ši luči pokazati to, kar smo dosegli s pridnim in vestnim delom! V spoznanju resničnega položaja na didaktičnem polju bomo mogli najti boljša pota in metode za pouk. — In slednjč, ko govorim o novi taktiki in novih metodah, pripomnim takoj, da nikakor ne mislim v tem primeru na ono eksperimentalno didaktiko, ki se je odlikovala v stari Avstriji po svoji opičji glorioli. Danes dobro — jutri zavrženo. Mnogo se je reformiralo, mnogo preizkušalo in mnogo zavrglo, ker se je brez premisleka uvedlo. V 30 letih mojega službovanja sem doživel brezštevilna poizkusev, od katerih je le majhen procent obveljal. Tudi to je ovira v napredovanju. Uvedbe novih metod in novih potov morajo bazirati na trdni podlagi — le tedaj bodo blagodejen pospešek na polju didaktike.

(Dalje prihodnjč.)

Iz Jugoslavije.

— **Državni izpit na konservatoriju v Ljubliani** so napravili sledeči tovariši(ce): Emil Adamič in Ado Gröbming, oba z odlično, nadalje Ervina Ropasova, Frida Spetzlerjeva in Minka Zacherlova. Vrlim našim tovarišem in tovarišicam iskreno čestitamo!

— **Imenovanje.** V zadnji seji viš. šol. sveta šta bila imenovana tudi Julij Sevnik, učitelj v Dramljah in učiteljica Adela Železnikova oba na Vranskem.

— **Tovariši (ce) — maturanti (nje) ljubljanskega učiteljskega iz 1. 1902** se opozarjajo na poziv v Učit. tovarišu z dne 22. junija t. l. glede sestanka o priliki praznovanja naše dvajsetletnice. Prosim, da izreče vsak, kdor izmed tovarišev-sošolcev tega še ni storil, svoje mnenje z ozirom

na kraj čas in udeležbo; kajti določeni dan t. j. 11. avgust je pred durmi. Prijave in predlogi naj se vpošlejo na tov. Gruma Ljubljana — Zalokarjeva ul. 13. Na svidenje! Zdravo!

— **Študentske učiteljice.** »Jugoslavija« poroča: Začetkom prjhadnjega šolskega leta pošle ministrstvo za prosveto 16 učiteljic na Čehoslovaško, ki naj tam nadaljujejo svoje nauke. Pravico do natečaja za to nadaljevanje študij imajo vse stalne učiteljice, ki so položile praktični izpit in ki ne službujejo več kot deset let. Prijavit se morajo najkasneje do 15. avgusta.

— **Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.** (Od 8.—17. septembra.) Dovo-voz razstavnih predmetov. V svrhu pravočasne opreme razstavnih prostorov je nujno potrebno, da se dostavijo razstavnih predmeti (izvzemši vrtnarstvo) najkasneje do 3. septembra na razstavni prostor. Posebej pa še opozarjamo vse razstavljenice, da pozneje došli predmeti ne pridejo več v poštev za ocenitev nazrad in diplom. Zato prosimo vse obrtnike v tem pogodu posebne točnosti. Za prenočevanje tujcev bo skrbel stanovanjski odsek rastavnega odbora, ki je te dni začel poslovati. V vseh stanovanjskih zadevah se je obratiti izključno na ta odsek, da se na ta način prepereči odiranje tujcev in ohrani mesto na dobrem glasu. Pri naročilih je natančno navesti dobo, za katero se želi stanovanje, ter število sob oziroma postelj. Za časa razstave bo vršil stanovanjski odsek permanentno službo na kolodvoru in v svoji pisarni Aleksandrova cesta 22. Delo na razstavnem prostoru se je te dni pričelo in lepo napreduje. Pričela se je zgradba paviljonov za vrtnarski oddelek in za vinko razstavo. Ograja v Prešernovi in Razlagovi ulici z velikimi reklamnimi ploščami bo te dni izgotovljena. Vsa pojasnila glede razstave dale pisarna razstavnega odbora na Aleksandrovi cesti št. 22. kamor se je obratiti bodisi pismeno ali ustmeno.

Vestnik meščanskih šol.

— **Kongres učiteljstva meščanskih šol v Zagrebu.** V dneh 5., 6. in 7. julija t. l. so se zbrali naši tovariši iz vseh pokrajin države, da bi se spoznali, utrdili medsebojne vezi in prvokrat združeno manifestirali za svoje pravice in za razvoj meščanske šole. Vsa zborovanja so potekla v slogu, mirno in samozavestno. Na predzborovanju dne 5. julija je bil določen dnevni red za glavno zborovanje, ki se je pričelo dne 6. julija točno ob 9. uri. Udeležba je bila nepričakovano velika, celotno do 250 delegatov in delegatij, med njimi 50 iz Slovenije. Kongres je otvoril najstarejši društveni predsednik Mita Đorđević iz Novega Sada, ki je po iskrenem pozdravu predlagal izvolitev Josipa Kovačevića predsednikom kongresa. Nato se je razvijalo delo po načrtu, ki je bil določen v predzborovanju. Mita Đorđević je razpravljal o potrebi čim ožje organizacije. Zborovalci so sprejeli njegove resolucije o ustanovitvi in organizaciji »Saveza« vseh društev soglasno, zakaj edini nasprotnik, ki je hotel govoriti v imenu vseh pokrajin, pa ni imel od nikoder pooblastila, je pobegnul s svojim drugom ob navdušenem pleskanju ostalih složnih tovarišev in tovarišic. Prav je pripomnil predsednik, da taka manjšina ni manjšina ampak — ničla. Na drugi točki dnevnega reda je bila razprava o resolucijah, ki zahtevajo takojšnje sprejetje zakona o meščanskih šolah, ureditve našega položaja in ureditve raznih perečih vprašanj, ki se tičejo meščanske šole, nje učiteljev in učencev. S požrtvovalno pridnostjo je zbral poročevalec Kovačević ogromno gradivo in ustvaril niz resolucij, ki so jih sprejeli zborovalci vse do poslednje. Nato je slela razprava o načrtu zakona za meščanske šole in o enotnem učnem načrtu za vso državo. Poročevalec Aleksander Nadjuvinski je predlagal resolucijo, da naj se za vso državo uvede učni načrt, ki bo omogočal posameznim pokrajinam prosto gibanje in razmah po lastnih potrebah. Tudi v tem vprašanju so bila mnenja zborovalcev enotna. Ker je v tem potekel čas in je bilo treba glavno delo kongresa opraviti v zaokroženem, nepretirganem zborovanju, je zadnji poročevalec Drag. Humek znatno okrajšal svoj referat o listu, ki bi služil interesom meščanske šole in nje učiteljstva. Očrtal je gospodarsko stran lista in navedel pogoje za njega ustanovitev in obstoj. Zborovalci, ki so izvečine vztrajali pri zborovanju vse do konca, so enodušno pozdravili izdajo skupnega glasila. Na predlog predsednika je bil sestavljen odbor, ki bo ukrenil vse potrebno za izdajo lista. V tem odboru je med

drugim tudi profesor pedagog. vis. šole v Zagrebu dr. Jure Turčić, ki je bil vse do konca na našem zboru. Tako je potekel kongres ob živem zanimanju in sodelovanju navzočih. Debate so bile sicer tuintam ostre a vseskozi dostojne. Parlamentarni značaj zborovanja je ostal vse do konca neizpremenjen. Kdor pozna kongrese in zborovanja v Zagrebu in sploh doli na jugu, ta ve, kolike vrednosti je to za našo stvar. Popoldne in še pozno v noč so imeli opravila zapisničarji. Ostali zborovalci so se v posameznih skupinah razšli po Zagrebu, da si ogledajo njega znamenitosti, ki jih ni malo. Meni je ostala v živem spominu deška meščanska šola v Kaptolu, ne radi razstave risb — v tem pogledu smo nekoliko dalje — ampak radi krasne šolske delavnice in razstave deških ročnih del. Do 8. ure zvečer smo se sešli na vrtu Kola, kjer so nas zagrebški tovariši ljubezljivo pogostili. Drugega dne, v petek 7. julija so nekateri tovariši nadaljevali ogledovanje Zagreba, v učiteljsku je pa vse do 2. ure pop. zboroval glavni odbor Saveza in odsek za izdajo stanovskega lista. Večina zborovalcev se je popoldne razšla. Dvajsetorica tovarišev in tovarišic iz Vojvodine pa je krenila v Slovenijo, kjer so si ogledali prihodnjega dne Ljubljano, predvsem Učit. tiskarno, muzej, Tivoli, razgled z Grada in še marsikaj. Naše društvo je pripravilo ljubeznivim tovarišem in tovarišicam skupen obed. Ob tej priliki jih je v toplih besedah pozdravil tovariš Luka Jelenc, odgovoril mu je pa naš »očka« Mita Đorđević. Popoldne so se odpravili vojvodinski tovariši na Jesenice. Njih navdušenje za našo »lepo Slovenijo«, vzorno obdelana polja in sinje gore je bilo nepopisno. Na Jesenicah je bilo še toliko časa, da smo ogledali krasno razstavo v tamošnji meščanski šoli, nato nas je tovariš Magerl razvrstil po stanovanjih. Pri večerji smo si še povedali mnogih lepega in tudi zapeli smo po stari jugoslovanski navadi. Drugo jutro pa skozi Vintgar na Bled! Ej, lep je bil ta dan za nas vse, le žal, da je bil le zadnji. Že na Bledu smo se deloma razšli. Zadnje slovo od kongresa in od Vojvodincev je bilo pozno ponoči v Ljubljani, kjer sem moral »očki« Miti trdno obljubiti, da pridejo slovenski tovariši in tovarišice ob priliki kongresa v Vojvodino, kjer sicer ni naših planin, so pa prav taka srca jugoslovanska. Pripravimo se, zakaj časa imamo dovolj. Prihodnji kogres je v Ljubljani, potem pa mogoče v Novem Sadu.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITELJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

V ljudski, meščanski šoli, ter na učiteljskih smo se učile učenke mnogo raznovrstnih vezenin. Pričele smo v 3. s. l. z vezenjem v križcih, Temu je sledilo Hardang in Holbein-vezenje, filet, gobelin, tapeserija, Belo vezenje se je zelo natančno gojilo in seznanili so nas s pre mnogimi metodami tega dela v platnu, batistu. Izdelovale smo čipke na tulu, pointe-lace čipke, beneške vezenine itd. Tudi šarenovezenja na suknu, svilu, usnju in baržunu, relief in gladko z vsemi močimi ubodi in okraski smo se lotile. Pri zlatovezenju smo imele priliko učiti se vseh starih tehnik tega vezenja. Nazadnje sem izdelala malo sliko v agovituri no nekem pastelu. Dosti dela in vendar nam je bilo veselje poleg študiranja. Domačega dela, vezenja mojega naroda, tega pa ni nihče nikdar omenil.

Da uči osnovna šola po deželi te razne metode in tehnike vezenja je nemogoče, a da seznanji učenke z metodo, ubodi in tehniko domačega narodnega vezenja, je njena dolžnost.

Tuici so spoznali lepo našo domačo industrijo krasoto motivov na narodnih nošah in umetniških izdelkih. Knjiga: **Lai. Ornamente südslavischer Haus- und Kunstindustrie**, izdana v Zagrebu 1878—83 v 20 zvezkih je vzbudila zanimanje in občudovanje v inozemstvu.

A na naših osnovnih šolah po deželi se je začelo le v najnovejši dobi tu pa tam izdelovati kako vezenje v narodnem slogu in duhu. Vendar začetek je storjen in to je važno. Z zbiranjem narodnih motivov nas podpira lepa Sič-ova knjiga. Z izdelovanjem narodnih vezenin se pečajo obrtno šole, zasebne šole ž. r. d., ter zadrage. Ko se bo v tem delu združilo ženstvo cele države, bomo šele spoznali, koliko lepega, koliko umetnosti živi v našem narodu.

Vendar mora osnovna šola precizirati delo, katero ji nalaga narodna umetnost.

Ni dovolj, ako rečemo: izdelal se je predpasnik, okrašen z vezeninom v narodnem slogu. Treba bo skrbno proučiti katere in kake so tehnike raznih vezenin naše obširne domovne, ter metodično vsprejeti to znanje naslanjaje se na izdelovanje lahkih, potem vedno težjih vzorcev. Ta uk bi se pridružil drugim panogam r. d. in obsegal razne stopnje osnovne šole ter končno uvedel učenke do spretnosti izdelovati pa tudi razumevati domače vezanine.

(Dalje prihodnjič.)

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— Na hrastniški šoli se je izvršil sklep šolskega leta z razstavo ženskih ročnih del, s telovadbo vseh 7 deških razredov ter s predavanjem g. Bajžlja: »O telesni vzgoji otrok do 17. leta«. Predavanja se je udeležilo toliko odraslih poslušalcev, da je bil razred skoro premajhen in tudi razstava je bila ves dan dobro obiskana ter je prinesla gdč. Laznikovi, učiteljici ž. r. d. obilo priznanja. Telovadba pod vodstvom obeh telov. učiteljev Groznika in Hofbauerja je številnemu občinstvu ugajala, bodisi igra prvencev lovečih »miško«, izvablajoča salve smeha, kakor lepi nastopi ostalih razredov v prostih vajah do 7. razreda, ki je izvajal svoje proste vaje pevajoč našo vedno lepo v srce segajočo himno »Naprej«, pri čemer je bilo marsikatero oko solzno. Postavili so se ta dan naši navihani hrastniški šolarji!

— po Mladinsko akademijo so prirele mariborske ljudske in meščanske šole dne 19. junija v mestnem gledališču. Namen prireditve je bil, vzbujati v najširjih krogih zanimanje za otroško bolnico; pri tem pa je tudi prišlo umetniško stremenje na svoj izdaten račun. Vzpored je vseboval žive slike, dramatične, telovadne in rajalne nastope s petim in godbo ter posamezne pevske točke poedinih šol. Misel, združiti pevske razrede v celokupni nastop, je bila izredno srečna, kajti, podala se je nekaka celotna slika delovanja na polju pevskega pouka. In to je treba posebej poudariti. V spored je prišla na ta način prijetna menjava in raznovrstnost, ki bi inče bila nemogoča in ki čisto povzročuje, da postanejo šolske prireditve enolične in brezbarvne. Pevskih točk je bilo okoli 25 in so obsegale eno-, dvo- in troglasne narodne in umetne pesmi, koračnice i. dr., in to s spremljevanjem in brez spremljave. Zastopane so bile tudi hrvatske in srbske pesmi. Želeti pa bi bilo, da bi pri prihodnji slični prireditvi bile zastopane E. Adamičeve otroške pesmi (s spremljevanjem klavirja), ki so za take priložnosti kakor nalašč ustvarjene.

Popevalo se je vseskozi živahno in z vidnim veseljem; zbori so bili vedno in natančno naštudirani. Vsak pevovodja oz. pevovodkinja se je potrudil, podajati kar najboljšo. To se je tudi posrečilo in je bilo celokupni stvari v prid. Nekateri zbori so popevali nad vse pričakovanje lepo in to glede vsebinske deklaracije in dinamskih ter ritmiških gradacij. Vsa čast tem neimenuvanim! Podlaga takim uspehom je pač sistemsko delo in ne hipno, mehansko vtepanje, ki je stvari navadno le v kvar in uniči že poprej potrebno veselje.

Posebno priznanje zasluži režija, kajti funkcionirala je brezhibno, kar pač nekaj pomeni pri nastopu 11 šol, ki so v svojih poedinih zborih šteje 25—90 pevcev. (Celokupno okoli 700 pevcev in pevki.) Velikopotezna ideja se je izvedla z združenimi močmi nad vse častno in tvarja velik napredek napram predvojnemu — Mariboru. In to nas veseli, osobito, ker poznamo tukajšnje šolske razmere izza daljše dobe. Pojav je pa tudi v našem splošnem muzikalnem življenju vreden da se poudari. Tvarja nekako podlago za razmah in razvoj narodne pevske kulture. Pri tem še pridobi umetniška odgoja naroda in npravnstveni prehod celega javnega življenja se posredno pospešuje. Tukaj je torej delo in ne prazna fraza!

Obisk je bil nad vse časten in doslej brez primere; prireditve se ponavljajo.

Omogočeno pa je bilo to obsežno podietje, ki gotovo drugod nima sličnega primera, na ta način, da so se v Mariboru za to pripravljali sistemsko predpogoji. Žalibog se ni poročalo svoječasno nikjer o prireditvi II. dekliške meščanske šole (o Bažiču I. 1920) v gledališču ter o izvajanju obširnejše spevoigre, s spremljevanjem orkestra, zastran II. deške šole (I. 1920) v kazinski dvorani.

H koncu naj še omenim kot posebno, celokupni nastop mariborske šolske

mladine o priliki slavnosti kraljeve poroke (8. junija) v ljudskem vrtu. Nastopilo je nakrat okoli 1800 otrok, ki so peli: Bože pravde, Lepo našo domovino in Otok bleški. Zaradi prostih šolskih dni se ni mogla izvesti prytotna namera, nastopa celokupne šolske mladine, vštveši srednješolske, kar bi bilo dalo okoli 3000 glasov broječi zbor. Nastopi pevskih mas pač vplivajo ravno tako, kakor nastopi telovadnih mas, to so poznali že stari Grki in velike pevske organizacije gojijo to tudi danes. — M. Družovič.

— po Moravče. Tukajšnje učiteljstvo je priredilo tudi v zadnjem šolskem letu 2 predstavi: 1. Mladi Jugosloven, deklamacija; 2. Zapuščena sirota, prizor s petjem; 3. Vida Jerajeva: Tri Punčke, deklamacija; 4. Jagode, enodejanka; 5. Materim blagoslov, trodejanka s petjem in rajanjem dne 8.—9. aprila z najboljšim uspehom. Tovarišicima Tomčevi in Gradišarjevi vsa čast! — Drugo 25. junija za ljudstvo in 28. junija za šolarje iz Moravč. Vrhpolja, Ribč in Peč 1. Poklonitev spomenu kralja Petra I. Osvoboditelja. 2. Ivan Štukelj: Vidov dan, deklamacija. 3. Kralj Matjaž, igrokaz s petjem in rajanjem. Strinjam se z dobriškim poročilom o igri »kralj Matjaž«, a prepričan sem se, da nudi delce take domoljubne prizore, ki zahteva celega in požrtvovalnega Jugoslovana. Pri tej predstavi je sodelovalo skoraj vse učiteljstvo, kateremu tudi zato dostojno hvalo! Naj še pristavim, da me za sedaj najbolj zanimajo in razvesele poročila o našem narodnem prosvetnem delu.

Tu je vse dobro obetajoča in bujno cvetoča pomlad naše mlade države! — T. J.

— po Iz Boštanj ob Savi. Da tudi pri nas ne spimo, to hočemo dokazati z nastopnimi vrsticami. Naša šolska mladina je vprizorila v proslavo Vidovega dne 29. junija t. l. 2 igri: »Ptičji kralj« in »Jagode«. Pred prvo igro in po igri so otroci tudi nekoliko zapeli v občo zadovoljnost navzočega občinstva, ki je napolnilo sokolsko telovadnico do zadnjega kotička. Ravnotako so ugajale prisotnim deklamacije. Najbolj so pa bili ljudje zadovoljni z obema igrama. Z uspehom smo tako v moralnem kakor v gmetnem oziru lahko povsem zadovoljni. Čisti dobiček — nad 1000 K — se porabi za nakup knjig za šolarsko knjižnico. — Da je predstava tako izborna uspeha, gre zasluga predvsem nad vse marljivi gospodični učiteljici Anki Celarjevi, ki porabi tudi del počitnic v izobrazbo mladine in naroda. — Sokolskemu društvu v Boštanju prisrčna hvala za prepustitev gledališkega odra za šolske prireditve!

— po V Št. Petru pri Novem mestu smo se letos na tukajšnji šoli prav pridno gibal. V izvenšolskem času smo prirejali protialkoholne sestanke oz. zbornice, pri katerih je predavalo učiteljstvo o zlih posledicah alkohola, o abstinenci in slično. Pri vsakem sestanku so nastopali tudi učenci in učenke z deklamacijami ter prozaičnimi sestavki iste vsebine. Uspeh je bil naravnost silažen. V teh krajih, kjer smo ob vznožju vinskih gor — Trške gore, Grčevja, smo imeli 160 »Mladih junakov«. 1. junija smo se peljali s šolsko mladino na okrašenih vozovih v Prečno na izlet. Tam nas je povedel požrtvovalni tov. nadučitelj Zupančič k razvalini »Luknje«, elektrarni; ogledali smo si znameniti jez, apnenico in izdelovanje lončenine, kar so otroci z velikim zanimanjem opazovali. Nazadnje smo si ogledali še novo župno cerkev s krasnimi umetninami, ki je gotovo do danes najlepša cerkev na Dolenjskem. Šolsko leto smo zaključili s šolsko razstavo in predstavo. Razstava je nudila pestro sliko: ženska ročna dela, izmed katerih so najbolj zanimala vezanine na domače platno: deška ročna dela: razno orodje v miniaturni, koški, košare, pehari, ročne stoppe, krtače, metle itd. Stene pa so bile okrašene z nad 300 risbami. Razstavo so si ogledali razun staršev tudi inteligenca, iz naših gradov in iz okoliških krajev. Vsi so bili presenečeni nad umotvori naše kmečke mladine. Starši so se ginjaivo zahvaljevali učiteljstvu za trud, ki ga je imelo z njihovo deco. 29. junija popoldne pa so stopili naši učenci na šolski oder. Mnogi iz zelo ugajal »Ciciban« naših najmlajših. Ant. Medvedova »Ali vino ali vodo« nastop mladih vojakov ter igrice »Darežljivi otroci« in »Lažnjiva Milena«. Učiteljstvu na tej šoli je čestitati, da je umelo z neumornim in vztrajnim delom pridobiti si ljudstvo za šolo.

— po Šolsko vodstvo v Dobličah pri Črnomlju je priredilo 29. junija razstavo risarskih del, rokotvornega pouka in ženskih ročnih del. Kombinacija raznih rastlin je bila skrbno izpeljana. Tudi drugi ornamentni so bili snažni. Deklice so uporabile ornamente na prtih, brisačah itd.

Platno je bilo domače, belokranjsko. Na mizi in omari so bili razpostavljeni lično izrezani leseni predmeti. Največ je bilo takih, ki jih vidijo doma.

Razstave so kakor v mestih, potrebne tudi na deželi. Starši vidijo dela učenca, jih primerjajo z drugimi, kritikujejo in ocenjujejo. Čut za lepoto imajo tudi deželani, akoprav ne tako razvitega. Pri razstavah ima tudi učiteljstvo svoje zadoščenje za trud.

— po Razstava na meščanski šoli v Ribnici. Ribniška meščanska šola je priredila koncem tretjega leta svojega obstoja razstavo risb in ženskih ročnih del, ki je pokazala, da ima ta zavod v kljub dosedaj skrajno neugodnim razmeram zelo mnogo življenske sile v sebi.

V dneih 28. 29. junija in 2. julija so vrvele množice ljudi vseh slojev po stopnicah deške osnovne šole v I. nadstropje kjer je nastaniena začasno ta šola in vstopale v sobo III. razreda, kjer so bile razstavljene po stenah risbe, urejene po razredih in skupinah, kažo občinstvu napredek učencev in učenk v risanju po naravi ornamentiko, perspektivno in projekcijsko (geometrično) risanje. Na mizah sredi sobe so bila ženska ročna dela — ob prednji steni pa je bila raztrešena »suhah roba« — dar kočevskega okraja Nj. Veličanstvu.

Prilika je bila — pokazati ljudstvu, kaj premore njih domača obrt —, ako jo vodi večša roka in pa zbuditi zanimanje za mnogokrat omalovaževane izdelke, ki bodo v svoji okusni sestavi krasili dom našega ljubljenskega vladarja.

Ali naj hvalim ali naj navajam posameznosti? Nikakor ni to potrebno! Kdor je videl risbe, ta si lahko ustvari vsaj malo sliko o trudu in delu g. štrokov, učitelja Trošta, o marljivosti g. Fricove, ki je v enem letu doseglja presenetljive uspehe s svojim vztrajnim delom.

Tik deške osnovne šole se nabira gradbeni material, gase apno, v najkrajšem času bo postavljen temelj novi pomnosni zgradbi. Razstava je zaključujoč dobo bojev in težkoč posvetila trud faktorjev, ki so omogočili, da dobi šola lastno streho. Vsa čast trgu in vrli posojilnici mecenom na vroča hvala!

Razstavo so obiskali gg. okrajni glavar, g. ravnatelj kočevske gimnazije, okraj. šol. nadzornika Novak J. in Hočevar M., profesorji in učiteljstvo iz Kočevja in okoliških ter trških šol.

Prišli so odlični zastopniki obrti in trgovine okraja, prijatelji in dobrotniki.

Književnost in umetnost.

— k Izveštaj višje (gradjanske) i višje obsojne te opetovne pučke šole v Kutini. Koncem škol. god. 1921—1922. Uredil Franjo Pihla, upravitelj viš. puč. šole. Sadržaj: Značaj prosviete i višja pučka škola; Dan mučenika Zrinskog i Frankopana; Stanje škole; Naučna osnova za viš. puč. školu real. smjera; Pismene zadaće g. 1921/22.; Uzgoj i disciplina; Sjednice nastav. zb.; Tečaj za nepismene (analfabete); Produkcija školske mladeži u javnosti; Imenik; Važnije naredbe i dopisi škol. vlasti; Praznici; Ti se bojiš; Školski letopis itd. itd.

— k Navaden človek. Spisal Branislav Nušić. Prevel Fr. Govekar. Izdala Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Naši pokrajinski odri so dobili zopet lepo domačo igro, ki jo bodo povsod z uspehom uprizarjali. »Navaden človek« se je igral v Ljubljani v dramskem gledališču in v »Ljudskem domu« z popolnim uspehom. Dejanje se godi blizu Belgrada ob času političnega preganjanja in Branislav Nušić je znal s svojim humorjem podati v treh slikah priproste tipe vsakdanjega življenja, ki vzbujajo med gledalci mnogo smeha. Igra je prav lahko uprizorljiva, ker je ves čas isto prizorišče (vinograd pred hišo) in nastopa le malo oseb, za katere bo povsod mogoče najti primernih igralcev.

Naša gospodarska organizacija.

— g Zanimiv in poučen pregled o darovih za Neratov temelnikamen »Učit. domu« v Mariboru se je podal na občnem zboru 16. 7. 1922. Do takrat se je odzvalo od kakih 350 šol mariborske oblasti pozivu in vposlalo prispevke 87 šol v skupnem znesku 3000 Din. Ako se odzovejo še ostale ¼ v tem razmerju, bode znašala ta zbirka okroglo 50.000 K, kar bi delalo čast spomenu velikega pokojnika in zavednosti učiteljstva, kateremu bode domašala naprava veliko korist. Do sedaj se je odzvalo največ šol v okraju Št. Lenart, Maribor mesto in Maribor okolica. So pa še žal nekateri okraji, iz katerih ni došel do takrat še

noben prispevek n. pr. Brežice, Gornji grad, Gornja Radgona, Konjice in Sevnica. Od celjskega okraja z mestom vred se je odzvalo samo 1 šola. Ta pregled ne potrebuje komentaria in dovolj jasno govori.

Ker upamo, da se s 1. avgustom odzovejo še zaostale šole, zato počakamo s priobčevanem darov še 14 dni. Če je kaka šola zrubila položnico, naj se zglašuje po dopisnici.

Rezervni sklad. Prostovolni organizacijski davek — 1922. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.) 12. izkaz. 25 Din: Učiteljstvo, dekliške šole — Slov. Bistrjica. 25 Din: Ivan Michler — Vrhnik. 20 Din: Šolsko vodstvo — Št. Janž, Dolenjsko. 20 Din: Marica in Ludvik Koželj — Št. Peter pri Novem mestu. 20 Din: Rudolf Šimon — Ojstrica pri Dravogradu. 15 Din: Fran Zopf, nadučitelj v p. — Celje. Blagi tovariš je poslal svoj obolus malo pred svojo smrtjo v prepričanju, da le v združenju in organizaciji lahko kaj dosežemo. Počivaj v miru, blaga in zlata duša! Lahka Ti bodi svobodna zemlja slovenska! 10 Din: Marija Zopfova, učiteljica v p. in soproga pokojnega tov. Frana Zopfa — Celje. Naše sožalje! 10 Din: Ludovik Pirkovič — Skocijan pri Mokronogu. 10 Din: Jadviga Malovrhova — Ježica. 10 Din: Gjurjo Ivan Lésica — Ljubljana. 10 Din: Anton Porekar — Hum p. Ormož ob Dravi. — Današnji izkaz 175 Din. Prej izkazanih 7737 Din. Skupaj 7912 Dn. — Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Vsak Jugoslovan mora biti član

„Jugoslovanske Maticel“

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

— Članom radovljskega okrajnega učit. društva. Naše društvo mora izvoliti po enega delegata za pokrajinsko in glavno skupščino. Ker zborovanja ni mogoče sklicati, je društveni odbor sklenil predlagati za delegata pri pokrajinski skupščini na Bledu tov-co. Katarino Drol, namestnica tov-ca. L. Baebler; pri glavni skupščini v Sarajevu pa tov. Drago Hude, namestnik tov. Egidij Schiffer. Društvenega predsednika namestnik za Sarajevu je tov. Leopold Baebler. Člani, ki so drugačnih misli, naj pošljejo eventualne predloge društvenemu odboru. — Odbor.

+ LITIJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje dne 5. avgusta t. l. ob ½10. uri v Temenici pri Št. Vidu ob dolenski progi v prostorih g. Fajdige s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. volitev delegatov za pokrajinsko skupščino na Bledu in glavno skupščino v Sarajevu; 5. prosti predlogi in nasveti; 6. slučajnosti. K mnogobrojni udeležbi pozivljje — odbor.

+ POROČILO O ZBOROVANJU PTUJ. UČIT. DRUŠTVA, KI JE OBJAVLJENO v št. 29. moramo popraviti oziroma dopolniti. — O prirodolnem pouku in osnovni šoli je predaval tov. Ivanišič, nadučitelj iz Št. Jurja ob Ščavnici. — Tov. predsednik se je spomnil poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra z rumunsko princeso Marijo. Povdarja, da je velikega pomena ta dogodek tudi radi tega, ker bo doprinesel mnogo h konsolidaciji naše države. Navzoči zaključijo trikratni »Živijo« in zapojó »Bože pravdes«. V imenu društva čestita predsednik neumorno delavnemu tov. nadzorniku Flerétu na odlikovanju z redom Sv. Save. Moški zbor na je proslavil to čestitko s pesmico »Pozdravljen«.

+ SLOVENJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 22. VI. 1922 v Šmartnem pri Slovenjgradcu ob navzočnosti 27 društvenih članov.

Otvoritev: Tov. predsednik otvarja zborovanje s pozdravom na zborovalce in izraza veselje nad skoraj polnoštevilno udeležbo. Spominja se radostnega dogodka, poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra s kraljično Marijo.

Referat: »Naše podrobno delo za šolo na podlagi raziskavanja domače grude« je bil podan na podlagi praktičnih izkušenj na prav spreten način. Referent je dokazal, kako bodi domača gruda podlaga in izhodišče vsemu pouku. Le takšen pouk prinaša življenje v šolske sobe, ker navaja učence k duševni samopridobitnosti. Za dobro premišljeni referat se predsednik predavatelju iskreno zahvali.